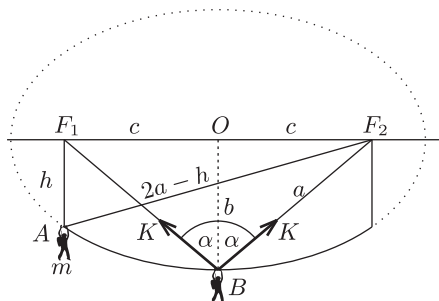

Megoldás. a) Jelöljük a kötéel végeinek rögzítési pontjait F_1 -gyel és F_2 -vel. A csiga ezen pontoktól mért távolságának összege $2a = 75$ m, vagyis állandó, tehát a csiga $2a$ nagytengelyű ellipszispályán (pontosabban annak egy részén) mozog.

Az ellipszis fókuszpontjainak távolsága $2c = 60$ m, így az ellipszis jellemző adatai:

$$a = 37,5 \text{ m}, \quad c = 30 \text{ m}, \quad b = \sqrt{a^2 - c^2} = 22,5 \text{ m}.$$

Az $F_1 F_2 A$ derékszögű háromszögből Pitagorasz tétele segítségével kiszámíthatjuk a $h = F_1 A$ távolságot:

$$(2a - h)^2 = (2c)^2 + h^2, \quad \text{ahonnan} \quad h = \frac{a^2 - c^2}{a} = 13,5 \text{ m}.$$

A katona sebessége a pálya legalsó, B pontjánál lesz a legnagyobb, nevezetesen (az energiamegmaradás tétele alapján számolva):

$$v = \sqrt{2g(b - h)} = 13,3 \frac{\text{m}}{\text{s}}.$$

b) A pálya legmélyebb pontjában a kötelet feszítő erőt jelöljük K -val, a köteleknek a függőlegessel bezárt szögét α -val, az ellipszis görbületi sugarát pedig R -rel! A katona mozgásegyenlete a B pontban:

$$m \frac{v^2}{R} = 2K \cos \alpha - mg.$$

Felhasználva, hogy $\cos \alpha = \frac{b}{a}$, továbbá a görbületi sugár a kistengely végpontjában $R = \frac{a^2}{b}$, a keresett kötélertő:

$$K = \frac{mg}{2} \left(\frac{2(b - h)}{a} + \frac{a}{b} \right) \approx 950 \text{ N}.$$

Megjegyzés. A görbületi sugárra vonatkozó képlet helyességét a következő fizikai megfontolással láthatjuk be. Képzeld el, hogy egy test vízszintes irányban a amplitúdójú és ω körfrekvenciájú harmonikus rezgőmozgást végez, függőlegesen pedig ugyancsak ω körfrekvenciával, de b amplitúdóval és a vízszintes mozgáshoz képest 90° -kal eltolt fázissal rezeg:

$$x(t) = a \cos(\omega t), \quad y(t) = b \sin(\omega t).$$

Ez a test a és b féltengelyű ellipszis alakú pályán mozog, hiszen fennáll, hogy

$$\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} = 1.$$

A pálya legmélyebb pontjában a test sebessége vízszintes, nagysága $v = a\omega$, gyorsulása pedig függőlegesen felfelé irányuló és $b\omega^2$ nagyságú. Másrészt viszont egy R sugarú pályán v sebességgel mozgó test centripetális gyorsulása $\frac{v^2}{R}$. A gyorsulásra kapott kétféle képletet összehasonlítva

$$\frac{(a\omega)^2}{R} = b\omega^2, \quad \text{ahonnan} \quad R = \frac{a^2}{b}.$$

Mivel a görbületi sugár a görbére jellemző geometriai adat, ami nem függ a görbe mentén mozgó test mozgásformájától, a harmonikus rezgőmozgásból kapott képlet a feladatunkban szereplő katona bonyolultabb mozgására is alkalmazható.